

Περιγραφική αξιολόγηση: Από την πιλοτική εφαρμογή στη διάχυση των αποτελεσμάτων

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

**Πράξη: «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση
των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος»**

**Δράση 1: «Επιμόρφωση για την Εισαγωγή της
Περιγραφικής Αξιολόγησης στην Υποχρεωτική
Εκπαίδευση»**

Μέρος Α΄

Η πιλοτική εφαρμογή της περιγραφικής αξιολόγησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση

Δεκέμβριος
2016

Η πιλοτική εφαρμογή

Πρόσκληση για την προετοιμασία της εισαγωγής συστήματος Περιγραφικής Αξιολόγησης των μαθητών/-τριών σε όλες τις βαθμίδες της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης

- Στόχος η επιλογή τουλάχιστον **65 δημόσιων σχολικών μονάδων** (13 Νηπιαγωγείων, 26 Δημοτικών, 26 Γυμνασίων) για να λειτουργήσουν ως «πιλοτικά σχολεία».
- **395 σχολικές μονάδες εκδήλωσαν ενδιαφέρον**

Επιλογή 81
σχολείων

Για την υλοποίηση της Δράσης:

- διαμορφώθηκε επιμορφωτικό – υποστηρικτικό υλικό και Οδηγός Διαδικασιών
- δημιουργήθηκε ηλεκτρονική πλατφόρμα moodle
- υλοποιήθηκαν δύο Κύκλοι επιμόρφωσης (Α΄ και Β΄) των εκπροσώπων των πιλοτικών σχολείων καθώς και ενημέρωση των Σχολικών Συμβούλων
- πραγματοποιήθηκε ενδοσχολική επιμόρφωση – ενημέρωση από τους εκπροσώπους συντονιστές εκπαιδευτικούς των πιλοτικών σχολείων σε συνεργασία με τους Υπεύθυνους Σχολικούς Συμβούλους
- πραγματοποιήθηκαν εξ αποστάσεως και επιτόπιες επισκέψεις σε πιλοτικά σχολεία

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Κείμενο Εργασίας
ΑΘΗΝΑ 2017

Η αξιολόγηση των μαθητών στο Νηπιαγωγείο

Στο Νηπιαγωγείο η αξιολόγηση των μαθητών έχει προαιρετικό χαρακτήρα και διαγνωστική, διαμορφωτική και τελική μορφή.

Περιγραφική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο

Αποτελεί μια συνεχή, συστηματική διαδικασία συλλογής, καταγραφής, ερμηνείας, αξιοποίησης και κοινοποίησης πληροφοριών για την ανάπτυξη και πρόοδο των μαθητών

Περιγραφική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο

η αξιολόγηση αφορά τόσο τη διαδικασία, όσο και τα αποτελέσματα της μάθησης και παραπέμπει σε δύο μορφές:

α) την «αξιολόγηση για τη μάθηση»
(επιτεύγματα και αποτελέσματα)

β) την «αξιολόγηση της μάθησης»
(αξιολόγηση της διαδικασίας της μάθησης με στόχο την ανατροφοδότηση)

η αξιολόγηση της μάθησης και της ανάπτυξης στο Νηπιαγωγείο εστιάζει περισσότερο στη **διαδικασία** παρά στο προϊόν ή το αποτέλεσμα

το Νηπιαγωγείο είναι ανάγκη να λάβει υπόψη τα **ιδιαίτερα χαρακτηριστικά** των παιδιών και τους μοναδικούς τρόπους με τους οποίους μαθαίνουν και αναπτύσσονται, ώστε να μπορεί να καθιστά «ορατή» τη μάθηση και την ανάπτυξή τους

Γιατί είναι απαραίτητη η περιγραφική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο

Η περιγραφική αξιολόγηση μπορεί να αναγνωρίσει και να ανταποκριθεί στη **μοναδικότητα** του κάθε παιδιού, να συμβάλει στον προσδιορισμό των **ιδιαιτέρων** δυνατοτήτων και ικανοτήτων του, των ενδιαφερόντων και των αναγκών του, ώστε να ενισχυθεί η μάθηση και η ανάπτυξή του.

Τι ακριβώς αξιολογούμε σε σχέση με τη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού

- Τις **γνώσεις** που οικοδομούν τα παιδιά καθώς εξερευνούν το περιβάλλον
- Τις **ικανότητες και δεξιότητες** που αναπτύσσουν τα παιδιά και αφορούν όλα όσα μπορούν να κάνουν, ώστε να μπορούν να **αλληλεπιδρούν στο περιβάλλον τους**.
- Τις **στάσεις** που χαρακτηρίζουν τον τρόπο που αντιμετωπίζουν ζητήματα και καταστάσεις και αντανακλούν τις **αξίες και τις πεποιθήσεις** τους
- Τις **προδιαθέσεις**, οι οποίες συνθέτονται από τις γνώσεις, τις ικανότητες δεξιότητες και τις στάσεις :το πώς, δηλαδή ανταποκρίνονται τα παιδιά σε διαφορετικές καταστάσεις και κυρίως, το **πώς ανταποκρίνονται απέναντι στη μάθηση**

Μέθοδοι για την αξιολόγηση

- α) η αυτοαξιολόγηση,
- β) η συζήτηση και η συνέντευξη,
- γ) ο ατομικός φάκελος,
- δ) η παρατήρηση
- ε) οι ειδικά σχεδιασμένες και οργανωμένες δραστηριότητες.

Ο συνδυασμός των πέντε μεθόδων προσφέρει μια σφαιρική εικόνα για την πρόοδο των μαθητών

A. αυτοαξιολόγηση

Ευκαιρίες αυτοαξιολόγησης

- τα παιδιά καλούνται να σκεφθούν πάνω στην ομαδική δουλειά που έκαναν και να αποφασίσουν αν το αποτέλεσμα τα ικανοποιεί,
- επιλέγουν μια εργασία τους και την τοποθετούν στον ατομικό τους φάκελο,
- «μελετούν» τον ατομικό τους φάκελο, είτε με τον/την εκπαιδευτικό είτε μόνα τους, και αξιολογούν την πρόοδό τους,
- εκφράζουν την άποψή τους σχετικά με τα επιτεύγματά τους,
- το ίδιο το παιδαγωγικό υλικό που χρησιμοποιούν μπορεί να τους δώσει ανατροφο-δότηση σχετικά με την πρόοδό τους (π.χ. όταν προσπαθούν να ολοκληρώσουν ένα πάζλ).

- ο/η εκπαιδευτικός μαζί με τα παιδιά μπορούν να συμφωνήσουν και για τα «**κριτήρια επιτυχίας**», δηλαδή, τα επιθυμητά χαρακτηριστικά μιας εργασίας, το προσδοκώμενο της αποτέλεσμα.
- Τα παιδιά χρειάζονται **χρόνο** για να αναπτύξουν δεξιότητες αυτοαξιολόγησης.

Η χρήση των ερωτήσεων

- Τι έκανες όταν...;
- Πώς το έκανες; Τι χρησιμοποίησες;
- Τι συνέβη τότε; Γιατί νομίζεις ότι συνέβη;
- Αναρωτιέμαι τι θα συνέβαινε εάν....
- Αναρωτιέμαι πώς θα μπορούσαμε....
- Τι θέλεις να κάνεις μετά; Πώς θα το κάνεις;
- Φαίνεται ότι θέλεις να δουλέψεις με...
- Αναρωτιέμαι τι σκεφτόσουν όταν....
 - Τι σε δυσκόλεψε και τι όχι σε αυτή την εργασία;
- Είσαι ευχαριστημένος με...;
- Τι έμαθες από αυτό;
- Αν το ξανάκανες, τι θα άλλαζες;
- Τι θα σε βοηθούσε να το κάνεις καλύτερα;

B. Οι συζητήσεις και οι συνεντεύξεις

- Η **συζήτηση** μπορεί να προκύψει αυθόρμητα στο πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων και των αλληλεπιδράσεων του παιδιού με τον/την εκπαιδευτικό, ενώ άλλες φορές έχει πιο δομημένο χαρακτήρα, οπότε πρόκειται για μια συνέντευξη.
- Η **συνέντευξη** θα μπορούσε να οριστεί ως μια σύντομη δομημένη συζήτηση μεταξύ παιδιού και εκπαιδευτικού ή μιας ομάδας παιδιών και εκπαιδευτικού

Παράδειγμα 3. Η συνέντευξη με τα παιδιά

Γιατί έρχεσαι στο νηπιαγωγείο;

*Για να μάθω γράμματα,
για να έχω φίλους, για να μη
τους χτυπάω και να τους αγαπάω.*

*Τι σου αρέσει περισσότερο
στο νηπιαγωγείο;*

*Μ' αρέσει να παίζω με τους φίλους μου,
με τον Θοδωρή και με όλα τα παιδάκια.*

*Τι δεν σου αρέσει εδώ που είσαι;
Δεν υπάρχει κάτι που δε μου αρέσει.
Όλα μου αρέσουν...*

*Με ποιους θέλεις να παίζεις
περισσότερα;*

Με τον Θοδωρή...

*Ποιοι δεν είναι οι αγαπημένοι σου;
Ο Θάνος, γιατί όλο εκείνος θέλει να
παίρνει την μπάλα...*

*Ποιο είναι το αγαπημένο σου μέρος
στο νηπιαγωγείο;*

*Το αγαπημένο μου μέρος είναι
τα αυτοκινητάκια, γιατί παίζω
με τα αυτοκινητάκια και μ' αρέσει...*

Όνομα: Θανάσης

Ηλικία: 6 ετών

*Ποιο μέρος του νηπιαγωγείου
δεν σου αρέσει;*

*Δεν μου αρέσει το κουκλόσπιτο,
γιατί όλα τα παιδάκια θέλουν
να παίζουν εκεί. Όχι δε μ' αρέσει!*

*Τι σου φαίνεται δύσκολο
στο νηπιαγωγείο;*

Τίποτα...

*Ποια ήταν η καλύτερη σου μέρα
στο νηπιαγωγείο;*

Η σημερινή, γιατί έπαιξα με τον Θοδωρή...

*Ποια ήταν η χειρότερη σου μέρα
στο νηπιαγωγείο;*

*Τότε που με είχες μαλώσει, γιατί έπαιξα
με το αυτοκινητάκι...*

*Υπάρχει κάποιος ή κάτι που σε
στενοχωρεί στο νηπιαγωγείο;*

*Η Μιρένα, γιατί όπου πάω στο κουκλόσπιτο
θέλει και εκείνη να έρχεται.*

*Τι θα ήθελες να αλλάξεις
στο νηπιαγωγείο;*

Να φύγει η Μιρένα...

Παράδειγμα 4

Η νηπιαγωγός θέλει να διαπιστώσει αν έχει εξοικειωθεί το παιδί με την πρόσληψη πληροφοριών από πολυτροπικά κείμενα. Δείχνει στο παιδί ένα βιβλίο.

Νηπιαγωγός: Ποιος νομίζεις ότι είναι ο τίτλος αυτού του βιβλίου;
Μπορείς να μου δείξεις;

Το παιδί δείχνει σωστά τον τίτλο του βιβλίου.

Ν: Πώς το κατάλαβες;

Παιδί: Γιατί έχει τα πιο μεγάλα γράμματα.

Η νηπιαγωγός δείχνει στο παιδί ένα εισιτήριο μέσου μεταφοράς.

Ν: Τι μπορεί να είναι αυτό;

Π: Ένα εισιτήριο για λεωφορείο.

Ν: Πώς το κατάλαβες;

Π: Το έχει η μαμά μου, όταν πηγαίνει στη δουλειά της.

Ν: Πού το βρίσκει η μαμά σου;

Π: Το αγοράζει.

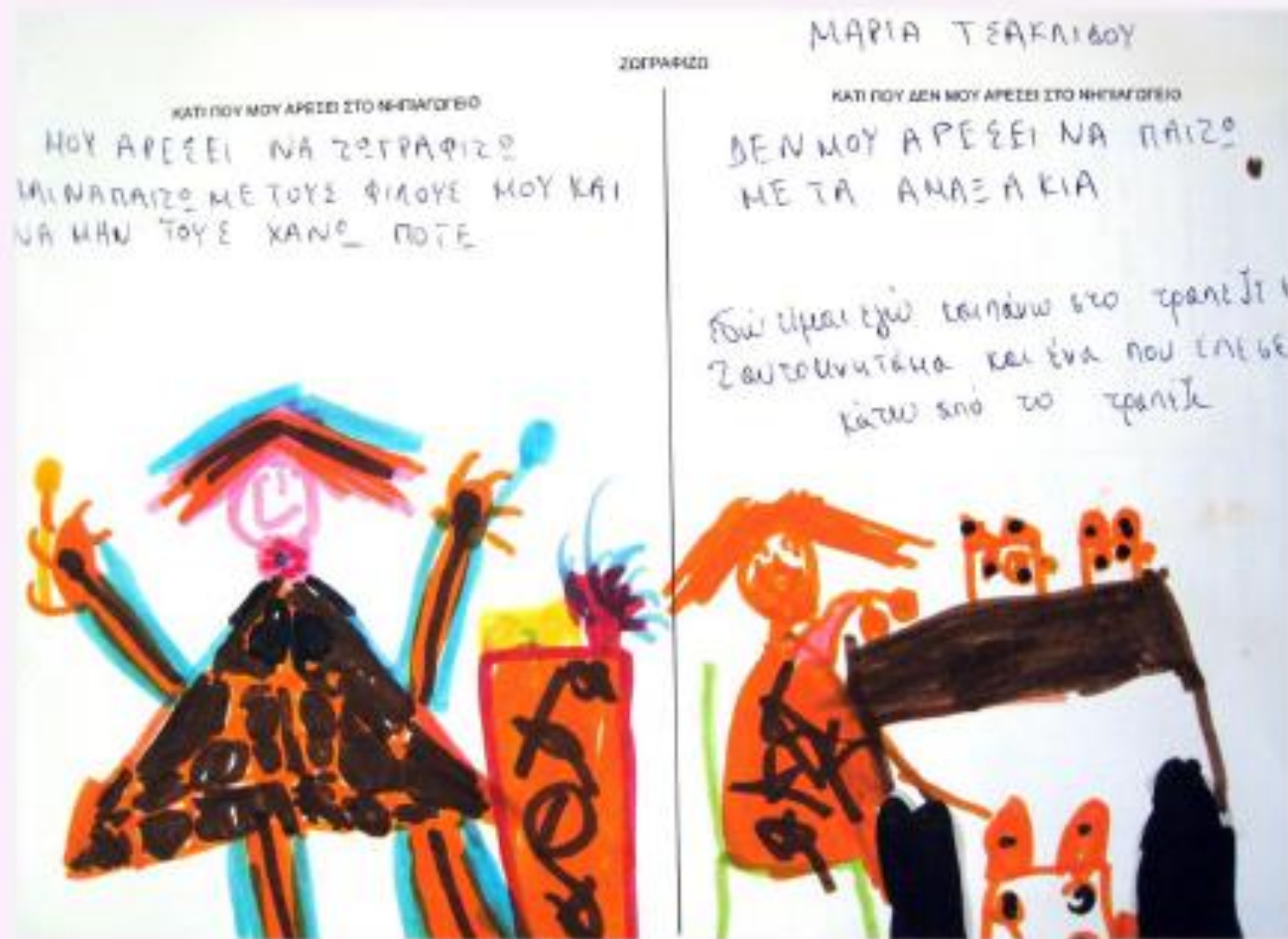
Ν: Αγοράζει κι ο μπαμπάς σου εισιτήριο;

Π: Όχι, ο μπαμπάς μου έχει αυτοκίνητο.

Η νηπιαγωγός καταγράφει στο ημερολόγιό της:

Άννυ	8/4	<ul style="list-style-type: none">Μπορεί να εντοπίζει χρήσιμες πληροφορίες μέσα σε ένα κείμενοΚατανοεί ότι σε ένα κείμενο οι πληροφορίες μπορούν να παρέχονται με διάφορα μέσα.
------	-----	--

Παράδειγμα 5

Γ. Ο ατομικός φάκελος

- Ο ατομικός φάκελος αποτελεί μια συστηματική και πολυδιάστατη συλλογή «τεκμηρίων» της μάθησης και της ανάπτυξης του παιδιού
- Βοηθά το παιδί να αναπτύξει μεταγνωστικές δεξιότητες
- Για τους γονείς και κηδεμόνες, ο ατομικός φάκελος ενδυναμώνει τη συνεργασία τους με τους/τις εκπαιδευτικούς και την αμφίδρομη επικοινωνία τους, αφού με βάση αυτόν ο/η εκπαιδευτικός, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, μπορεί να τους ενημερώνει για την πρόοδο του παιδιού τους.

Το περιεχόμενο του φακέλου μπορεί να περιλαμβάνει:

- έργα του παιδιού (ζωγραφιές κολάζ, κατασκευές, χειροτεχνίες κ.λπ.)
- φύλλα εργασίας, ομαδικές ή ατομικές εργασίες,
- φωτογραφημένο, βιντεοσκοπημένο και ηχητικό υλικό,
- δείγματα γραφής, αφηγήσεις, συζητήσεις και συνεντεύξεις με το παιδί,
καταγραφές παρατήρησης (π.χ. ανεκδοτικές καταγραφές, κλίμακες ελέγχου και διαβάθμισης),
- σχόλια του παιδιού, του/της εκπαιδευτικού, των γονέων και κηδεμόνων, υλικό από σχέδια εργασίας,
- φύλλα αυτοαξιολόγησης του παιδιού κ.λπ.

Βασικά ερωτήματα που θα καθοδηγήσουν τον/την εκπαιδευτικό στην οργάνωση του ατομικού φάκελου στην τάξη

- Γιατί θέλω να χρησιμοποιήσω τον ατομικό φάκελο;
- Τι ακριβώς θα αξιολογήσω;
- Πώς μπορεί να συμβάλει ο ατομικός φάκελος στην «αξιολόγηση για τη μάθηση»;
- Πόσο χρονικό διάστημα θα καλύπτει ο ατομικός φάκελος; Όλη τη σχολική χρονιά, ένα τετράμηνο, έναν μήνα;
- Τι μορφή θα έχει ο ατομικός φάκελος;
- Σε ποιο σημείο της τάξης μπορεί να τοποθετηθεί;
- Τι θα περιλαμβάνει και ποιος θα επιλέγει το περιεχόμενο του ατομικού φάκελου;
- Τι είδους κριτήρια θα ορίσω για την επιλογή των «τεκμηρίων» του ατομικού φάκελου;
- Πώς και πότε θα καταχωρούνται τα «τεκμηρία» στον ατομικό φάκελο;
- Πώς θα εξηγήσω στα παιδιά τα κριτήρια για να επιλέγουν τα έργα που θα συμπεριλάβουν στον ατομικό φάκελο;
- Πώς θα εμπλέξω τους γονείς στη λειτουργία του ατομικού φάκελου;

- Το περιεχόμενο του ατομικού φακέλου μπορεί να συλλέγεται σε έναν φάκελο με ενσωματωμένες ζελατίνες ή σε έναν μεγάλο χάρτινο φάκελο ή οπουδήποτε αλλού κρίνει ο/η εκπαιδευτικός, ώστε να διευκολύνεται η συχνή χρήση του και να φυλάσσεται σε μέρος **εύκολα προσβάσιμο για το ίδιο το παιδί.**
- Καθοριστικό στοιχείο για την **ενεργητική συμμετοχή των γονέων** και κηδεμόνων είναι η εκ των προτέρων ενημέρωσή τους για τη δημιουργία του ατομικού φακέλου του παιδιού, τη σημασία του και τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της αξιολόγησης της μάθησης και της ανάπτυξης του.

Δ. Η παρατήρηση

- Η καταγραφή όλων όσων συμβαίνουν στην τάξη είναι **αδύνατη** και δεν είναι απαραίτητη.
- Ο/Η εκπαιδευτικός πρέπει να αποφασίσει τι είδους πληροφορίες είναι οι πιο σημαντικές, προκειμένου να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού.
- Μερικές φορές μπορεί να χρειαστεί να κρατήσει κάποιες σύντομες σημειώσεις ή να τραβήξει φωτογραφίες ή ένα σύντομο βίντεο, εάν αυτό είναι δυνατό, που να δείχνουν τη δραστηριότητα του παιδιού, συνοδευόμενες από μια συνοπτική περιγραφή.
- Άλλες φορές ίσως είναι απαραίτητες πιο λεπτομερείς καταγραφές προκειμένου να αφηγηθεί ένα «στιγμιότυπο» της μάθησης, ένα περιστατικό σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα και κατάσταση. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να σημειώσει μερικές λέξεις-κλειδιά, όταν βρίσκεται με τα παιδιά, ή σύντομες φράσεις στο ημερολόγιό του/της,

Για την καταγραφή των παρατηρήσεων μπορεί να χρησιμοποιήσει τις ακόλουθες τεχνικές:

- } Σειρά φωτογραφιών που δείχνουν την εξέλιξη μιας διαδικασίας.
- } Καταγραφές διαλόγων μεταξύ των παιδιών.
- } Εργασίες των παιδιών με σημειώσεις του/της εκπαιδευτικού.
- } Κλίμακες ελέγχου.
- } Ηχογραφήσεις και βιντεοσκοπήσεις
- } Εννοιολογικούς χάρτες.
- } Σημειώσεις από ομαδικές συζητήσεις με τα παιδιά.
- } Συνεχείς καταγραφές.
- } Κλίμακες διαβάθμισης.
- } Ιστορίες.

- Οι **κλίμακες ελέγχου** είναι συνήθως ένας κατάλογος συμπεριφορών, ικανοτήτων, δεξιοτήτων, στάσεων και γνώσεων του παιδιού σε έναν συγκεκριμένο τομέα (γνωστικό, συναισθηματικό, κοινωνικό κ.λπ.) ή μαθησιακή περιοχή του αναλυτικού προγράμματος (μαθηματικά, γλώσσα κ.λπ.).

Παράδειγμα 12. Κλίμακα ελέγχου

Αφήγηση	Μαρία	Ανέττα	Έλενα	Στέργιος
Μπορεί να αφηγείται απλές εμπειρίες της καθημερινότητάς του	✓	✓	✓	✓
Αφηγείται μια ιστορία που άκουσε, τηρώντας τη βασική δομή των γεγονότων	✓		✓	✓
Αφηγείται μια ιστορία που άκουσε τηρώντας τη χρονική ακολουθία όλων των γεγονότων	✓		✓	
Μαθηματικά				
Μπορεί να ομαδοποιεί αντικείμενα με βάση ένα κριτήριο	✓	✓	✓	✓
Αναγνωρίζει αριθμητικά σύμβολα	✓		✓	✓
Μπορεί να συνδέει ποσότητες αντικειμένων με τα αντίστοιχα σύμβολα			✓	

Παράδειγμα 12. Κλίμακα ελέγχου

Αφήγηση	Μαρία	Ανέττα	Έλενα	Στέργιος
Μπορεί να αφηγείται απλές εμπειρίες της καθημερινότητάς του	✓	✓	✓	✓
Αφηγείται μια ιστορία που άκουσε, τηρώντας τη βασική δομή των γεγονότων	✓		✓	✓
Αφηγείται μια ιστορία που άκουσε τηρώντας τη χρονική ακολουθία όλων των γεγονότων	✓		✓	
Μαθηματικά				
Μπορεί να ομαδοποιεί αντικείμενα με βάση ένα κριτήριο	✓	✓	✓	✓
Αναγνωρίζει αριθμητικά σύμβολα	✓		✓	✓
Μπορεί να συνδέει ποσότητες αντικειμένων με τα αντίστοιχα σύμβολα			✓	

Κλίμακες διαβάθμισης (ρουμπρίκες)

Πρόκειται για κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων σε ποιοτικά επίπεδα.

Παράδειγμα 14.

Κλίμακα διαβάθμισης
για την αξιολόγηση
των κοινωνικών δεξιοτήτων

Όνομα παιδιού: Χρήστος

Ηλικία: 5 ετών

Χρονική διάρκεια παρατήρησης: από 3/11 έως 13/11

Επικοινωνία με τα άλλα παιδιά	Μπορεί να ξεκινήσει μια συζήτηση με άλλα παιδιά ✓	Έχει κάποιες δυσκολίες να ξεκινήσει μια συζήτηση με άλλα παιδιά	Δυσκολεύεται να ξεκινήσει μια συζήτηση με άλλα παιδιά
Συμμετοχή σε ομαδικές εργασίες	Συμμετέχει σχεδόν πάντα σε ομαδικές εργασίες	Συμμετέχει αρκετές φορές σε ομαδικές εργασίες ✓	Συμμετέχει ελάχιστες φορές σε ομαδικές εργασίες
Επίλυση συγκρούσεων	Δεν διαπληκτίζεται σχεδόν ποτέ με τους άλλους, σχεδόν πάντα προτείνει λύσεις	Διαπληκτίζεται μερικές φορές με τους άλλους, αλλά προσπαθεί να επιλύσει τη σύγκρουση ✓	Διαπληκτίζεται συνεχώς με τους άλλους και επιζητά σπάνια την επίλυση της σύγκρουσης

Παράδειγμα 15.

Κλίμακα διαβάθμισης
για την αξιολόγηση της Γλώσσας

Όνομα παιδιού: Τεράσιμος

Ηλικία: 5 ½ ετών

Χρονική περίοδος: από 15/1 έως 18/1

Η Γλώσσα ως σύστημα	Πάντοτε	Συχνά	Μερικές φορές	Σπάνια	Ποτέ
συνειδητοποιεί ότι οι λέξεις απαρτίζονται από συλλαβές και φωνήματα	✓				
συνειδητοποιεί ότι η αλλαγή φωνήματος αλλάζει και τη σημασία της λέξης		✓			
αναγνωρίζει τη διάκριση κυριολεκτικού και μεταφορικού λόγου				✓	
μπορεί να κατανοήσει τη δημιουργία σύνθετων λέξεων				✓	

Φωτογραφίες, ηχογραφήσεις, βιντεοσκοπήσεις

Παράδειγμα 16

Δευτέρα 30/11

Στη γωνιά της γραφής η Νάντια χρησιμοποιώντας τα πάζλ των αριθμών, σχεδίασε το περίγραμμα του αριθμού 8 και ζωγράφισε μέσα σε αυτό 8 αντικείμενα. Τη ρώτησα τι ζωγράφισε και μου είπε: «Τα δώρα που θα μου φέρει η γιαγιά μου».

Σχόλια εκπαιδευτικού: Μπορεί να καταμετρά αντικείμενα και να αναγνωρίζει αριθμητικά σύμβολα. Μπορεί να ταυτίσει το σύμβολο με την έννοια του αριθμού.

Σύνδεση με μαθησιακούς

και αναπτυξιακούς τομείς: Σκέψη & Εξερεύνηση

Μαθησιακή περιοχή: Μαθηματικά

Το ημερολόγιο

- Το ημερολόγιο είναι ένας απλός τρόπος καταγραφής κάποιων παρατηρήσεων στην τάξη.
- Για να είναι λειτουργικό το ημερολόγιο μπορεί να τηρείται σε τετράδιο, όπου στην αριστερή σελίδα καταγράφουμε όσα παρατηρούμε στην τάξη και στη δεξιά σελίδα, ενώ στα αριστερά συμπληρώνουμε αργότερα ερμηνευτικά σχόλια μέσα από διαδικασίες αναστοχασμού.

Οι ειδικά σχεδιασμένες και οργανωμένες δραστηριότητες στην τάξη

Παράδειγμα 22. Τα χρώματα

Η νηπιαγωγός παρατηρεί τον ενθουσιασμό των παιδιών όταν βλέπουν το ουράνιο τόξο την ώρα του διαλείμματος. Όταν μπαίνουν στην τάξη τους δίνει μαρκαδόρους και χαρτί για να το ζωγραφίσουν. Παρατηρεί ότι πολλά παιδιά συζητούν μεταξύ τους για τα χρώματα του ουράνιου τόξου. Τις επόμενες μέρες σχεδιάζει οργανωμένες δραστηριότητες για τα χρώματα.

Με τη βοήθεια της νηπιαγωγού τα παιδιά μιλούν και διακρίνουν τα χρώματα καθώς επισκέπτονται το πάρκο, ζωγραφίζουν, ταξινομούν φρούτα ανάλογα με το χρώμα τους και πειραματίζονται με την ανάμειξη χρωμάτων.

Στην αρχή αναμειγνύουν το μπλε με το κίτρινο και το κόκκινο με το πορτοκαλί και φτιάχνουν διαφορετικές αποχρώσεις του πράσινου και του πορτοκαλί. Στη συνέχεια αναμειγνύουν και άλλα χρώματα και βλέπουν το αποτέλεσμα. Τοποθετούν σε βαζάκια τα καινούρια χρώματα και τα βάζουν σε μια γωνιά που την ονομάζουν «γωνιά των χρωμάτων». Όλη την εβδομάδα παίζουν με τα χρώματα. Η νηπιαγωγός αποφασίζει να σχεδιάσει δραστηριότητες για να αξιολογήσει την ικανότητα των παιδιών να διακρίνουν και να ονοματίζουν τα χρώματα. Μία από αυτές τις δραστηριότητες ήταν το παιχνίδι με τις κάλτσες. Ζητά από τους γονείς και τα παιδιά να φέρουν από το σπίτι τους ένα ζευγάρι κάλτσες. Κάθε μέρα ζητά από δύο παιδιά να παίζουν τον ρόλο του πωλητή και του πελάτη. Οι πελάτες θα πρέπει να ζητούν συγκεκριμένου χρώματος κάλτσες. Η νηπιαγωγός παρατηρεί πως ο κάθε πωλητής ανταποκρίνεται στην παραγγελία του πελάτη.

Η νηπιαγωγός φτιάχνει μια κλίμακα ελέγχου στο ημερολόγιό της για να καταγράψει τις παρατηρήσεις της σχετικά με την ικανότητα των παιδιών να διακρίνουν και να ονοματίζουν τα χρώματα.

Όνομα	Ημερομηνία	Πορτοκαλί	Μωβ	Κόκκινο	Πράσινο	Μπλε	Κοφέ	Θαλασσί
Μαρία	15/11	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λία	15/11			✓	✓	✓	✓	✓
Βασίλης	16/11	✓		✓	✓			
Θανάσης	16/11	✓	✓	✓	✓		✓	
Στέλιος	17/11	✓		✓	✓			
Λευτέρης	17/11			✓	✓			✓

συνοψίζοντας

Μέθοδος αξιολόγησης	Δυνατότητες	Ζητήματα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη
Αυτοαξιολόγηση	<ul style="list-style-type: none"> Ενισχύει την αυτοαντίληψη και την αυτοεκτίμηση των παιδιών. Βοηθάει τα παιδιά να παρατηρούν την πορεία της μάθησής τους και να αναστοχάζονται. Βοηθάει τα παιδιά να κατανοούν τις μαθησιακές επιδιώξεις και τη σχέση ανάμεσα σε αυτές και τα επιτεύγματά τους. Κάνει πιο ελκυστική τη μάθηση. Λαμβάνει υπόψη την οπτική των παιδιών. 	<ul style="list-style-type: none"> Τα παιδιά χρειάζονται χρόνο για να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης
Συζήτηση και συνέντευξη	<ul style="list-style-type: none"> Δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους, τις επιθυμίες τους, τις ανησυχίες τους. Παρέχει πληροφορίες που βοηθούν τον/την εκπαιδευτικό να ερμηνεύσει τις αντιδράσεις των παιδιών. 	<ul style="list-style-type: none"> Ορισμένα παιδιά έχουν δυσκολίες στην προφορική επικοινωνία. Η διατύπωση των κατάλληλων ερωτήσεων αναπτύσσεται σταδιακά με την πρακτική και την εμπειρία. Ο/Η εκπαιδευτικός χρειάζεται χρόνο για τη συζήτηση με τα παιδιά. Θα πρέπει να μεριμνήσει για τον τρόπο απασχόλησης των υπόλοιπων παιδιών.
Ατομικός φάκελος	<ul style="list-style-type: none"> Ενισχύει την αυτονομία των παιδιών και βοηθά στην αυτο-αξιολόγησή τους. «Τεκμηριώνει» την πρόοδο των παιδιών. Επιτρέπει στα παιδιά να περιγράψουν τη μάθησή τους και να καταθέτουν την άποψή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> Απαιτείται χρόνος για να εξοικειωθεί κάθε παιδί με τη λειτουργία του φακέλου. Προϋποθέτει σχεδιασμό και οργάνωση από τον/την εκπαιδευτικό.
Παρατήρηση	<ul style="list-style-type: none"> Παρέχει άμεσα στοιχεία για τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί εύκολα. Μπορεί να παρέχει στοιχεία για το φυσικό πλαίσιο της μάθησης και της ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> Η δομημένη παρατήρηση απαιτεί χρόνο. Ο/Η εκπαιδευτικός χρειάζεται να αναπτύξει δεξιότητες παρατήρησης ώστε να συλλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες. Ο/Η εκπαιδευτικός πρέπει να έχει επίγνωση ότι η προσωπική οπτική του μπορεί να επηρεάσει την παρατήρηση και τις πληροφορίες που συλλέγει.
Ειδικά σχεδιασμένες και οργανωμένες δραστηριότητες	<ul style="list-style-type: none"> «Τεκμηριώνει» τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών με στοιχεία από τη δουλειά τους στην τάξη. Δίνεται η δυνατότητα για δραστηριότητες που είναι ελκυστικές για τα παιδιά. 	<ul style="list-style-type: none"> Συχνά απαιτούν συγκεκριμένα μέσα για την οργάνωσή τους. Ο/Η εκπαιδευτικός χρειάζεται χρόνο ώστε να μπορεί να συμμετέχει, να παρατηρεί και παράλληλα να καθοδηγεί τα παιδιά.

Τα στάδια της περιγραφικής αξιολόγησης

Σχήμα 1. Τα στάδια της αξιολόγησης

Η συλλογή των αξιολογικών δεδομένων

- Η συλλογή δεδομένων είναι μια **συνεχής διαδικασία**, μέρος της καθημερινής πρακτικής στην τάξη, που βοηθά τον/την εκπαιδευτικό να αξιολογεί την πρόοδο των παιδιών, να εντοπίζει τις δυσκολίες τους και να προσαρμόζει κατάλληλα το εκπαιδευτικό πρόγραμμά του/της ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους.
- Η συλλογή στοιχείων σχετικά με τις γνώσεις, τις ικανότητες, τις στάσεις ή τις προδιαθέσεις των παιδιών απέναντι στη μάθηση, μπορεί να γίνει είτε στο πλαίσιο **αναδυόμενων καταστάσεων** είτε με βάση ένα **συγκεκριμένο σχεδιασμό**.
- Στην περίπτωση που η συλλογή δεδομένων σχεδιάζεται εκ των προτέρων ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να αποφασίσει τι ακριβώς θα αξιολογήσει, τι είδους πληροφορίες θα συλλέξει και ποια μέθοδο θα χρησιμοποιήσει για τη συλλογή τους.

Βασικά ερωτήματα που μπορούν να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό στον σχεδιασμό της αξιολόγησης είναι:

- Τι θα αξιολογήσω; (αντικείμενο/-α)
- Γιατί θα αξιολογήσω; (σκοπός)
- Ως προς τι θα αξιολογήσω; (κριτήρια)
- Πώς θα αξιολογήσω; (μέθοδοι-τεχνικές-εργαλεία)

Αυτοαξιολόγηση

Παρατήρηση

Ατομικός
φάκελος

Συζητήσεις
και συνεντεύξεις

Συζητήσεις με
την οικογένεια,
με συναδέλφους
ή άλλους
επαγγελματίες

Ειδικά
οργανωμένες
δραστηριότητες

Η καταγραφή

- Οι καταγραφές περιγράφουν το «ταξίδι» αυτής της μάθησης και της ανάπτυξης
- Αποφασίζουμε τι είδους πληροφορίες θα καταγράψουμε έχοντας ως **κριτήριο** εάν ένα στοιχείο, μια πληροφορία μάς δείχνει ή μάς βοηθά να κατανοήσουμε την πρόοδο των παιδιών, αναφορικά με τις δεξιότητες που αναπτύσσει, τις γνώσεις που κατακτά, τις στάσεις και τις προδιαθέσεις του απέναντι στη μάθηση

Για την εξοικονόμηση χρόνου...

- Η χρήση αυτοκόλλητων σημειώσεων (post-it) όπου μπορούμε να σημειώσουμε κάποιες λέξεις, 2-3 φράσεις που θα μας βοηθήσουν να θυμηθούμε τι ακριβώς έγινε στην τάξη, ώστε να το καταγράψουμε με περισσότερες λεπτομέρειες αργότερα...
- ☒ Η χρήση φωτογραφιών των παιδιών, εάν αυτό είναι εφικτό, από τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν (αποθηκευμένων στον υπολογιστή και εκτυπωμένων), με μια σύντομη περιγραφή...
- ☒ Τέλος, αποτελεσματική και ουσιαστική είναι και η εμπλοκή των παιδιών στη διαδικασία της καταγραφής. Για παράδειγμα, όταν «ξεφυλλίζουμε» με τα παιδιά τον ατομικό τους φάκελο ή όταν συζητάμε μαζί τους για τα έργα που θα συμπεριλάβουν σε αυτόν, κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων, μας δίνεται η ευκαιρία να ασχοληθούμε με τις καταγραφές μαζί με τα παιδιά.

Πίνακας 1 Καταγράφοντας τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών

Είδος καταγραφής	Παρατηρήσεις
Δείγματα έργων των παιδιών	Ο/Η εκπαιδευτικός επιλέγει δείγματα από τα έργα των παιδιών. Η επιλογή μπορεί να γίνει από τα παιδιά και άλλες φορές μπορεί να αποφασίζουν από κοινού ο/η εκπαιδευτικός με τα παιδιά.
Σημειώσεις / Ημερολόγιο εκπαιδευτικού	Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να κρατήσει σύντομες σημειώσεις, ακόμα και μερικές λέξεις, σχετικά με ένα συγκεκριμένο γεγονός, δραστηριότητα ή εργασία, οι οποίες μπορεί να αναπτυχθούν αργότερα και να είναι πιο λεπτομερείς. Μπορεί να αφορούν ένα συγκεκριμένο παιδί ή μια ομάδα παιδιών. Οι σημειώσεις μπορεί να συνοδεύονται από σχόλια του/της εκπαιδευτικού και να καταχωρούνται στο ημερολόγιο του/της.
Ιστορίες	Ο/Η εκπαιδευτικός αφηγείται μια μικρή ιστορία μάθησης σχετικά με τη συμμετοχή ενός παιδιού ή περισσότερων παιδιών σε μια δραστηριότητα ή εργασία. Η καταγραφή μπορεί να περιλαμβάνει φωτογραφίες ώστε να εμπλουτίζεται το περιεχόμενό της. Χρησιμοποιούνται αυθεντικοί διάλογοι και καταγράφονται οι ερωτήσεις των παιδιών και του/της εκπαιδευτικού. Οι ιστορίες μπορεί να τον/τη βοηθήσουν να κατανοήσει σε βάθος τη μάθηση των παιδιών και τις ικανότητες, δεξιότητες, γνώσεις, στάσεις και αξίες που αναμένεται να αναπτύξουν και να κατακτήσουν. Στην καταγραφή συμπεριλαμβάνονται ιδέες και προτάσεις για μελλοντικούς σχεδιασμούς. Οι ιστορίες καταχωρούνται στον ατομικό φάκελο του παιδιού.
Φωτογραφίες, βίντεο, ηχογραφήσεις	Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει την φωτογραφική μηχανή ή το βίντεο, στις περιπτώσεις που είναι δυνατό, για να καταγράψει στιγμές της μάθησης και της ανάπτυξης των παιδιών. Κάθε φωτογραφία ή βίντεο τον/τη βοηθά να αφηγηθεί μια ιστορία. Μια σειρά φωτογραφιών μπορεί να δείξει την πρόοδο του παιδιού κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας.
Κλίμακες ελέγχου, διαβάθμισης κ.λπ.	Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί κλίμακες ελέγχου ή διαβάθμισης που αφορούν συγκεκριμένες πλευρές της μάθησης (γνωστικό, συναισθηματικό, κοινωνικό τομέα κ.λπ.) ή μαθησιακή περιοχή (μαθηματικά, γλώσσα κ.λπ.) και αξιολογεί με βάση προκαθορισμένα κριτήρια. Για παράδειγμα, τη σωματική ανάπτυξη ή τις δεξιότητες προφορικού και γραπτού λόγου.

Η ανάλυση και η ερμηνεία

Μία από τις δυσκολίες αυτής της διαδικασίας είναι να μπορέσει ο/η εκπαιδευτικός να «αποστασιοποιηθεί» από τις καταγραφές του/της, ώστε να μπορέσει να τις ερμηνεύσει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αμεροληψία.

- [?] Τι αποκαλύπτει/-ουν η/οι καταγραφή/-ές αναφορικά με τη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού;
- [?] Ποιες φαίνεται να είναι οι γνώσεις, οι ικανότητες και δεξιότητες, οι στάσεις και οι προδιαθέσεις των παιδιών απέναντι στη μάθηση και με ποιο τρόπο φαίνεται;
- [?] Πώς συνδέονται τα δεδομένα με τους μαθησιακούς και αναπτυξιακούς τομείς και τα κριτήρια αξιολόγησης;

Η αξιοποίηση

- Βασικός σκοπός της είναι η **βελτίωση** της μάθησης και συνακόλουθα και της διδασκαλίας σε καθημερινή βάση.
- Πώς δηλαδή θα συνδέσει ο/η εκπαιδευτικός τα αξιολογικά στοιχεία που έχει συλλέξει με τον σχεδιασμό των **μελλοντικών του δράσεων**.
- Για να μπορέσει να κάνει αυτή τη σύνδεση, πρέπει να σταθεί κριτικά απέναντι στις εκπαιδευτικές διαδικασίες που ο/η ίδιος/-α σχεδίασε και εφάρμοσε και **στοχαζόμενος/-η** να οδηγηθεί στα συμπεράσματα του/της για τις βελτιώσεις ή τις τροποποιήσεις που θα κάνει.

Η κοινοποίηση

Η «κοινοποίηση» δεδομένων της αξιολόγησης απευθύνεται στα παιδιά, την οικογένεια, αλλά μπορεί να περιλαμβάνει και τους/τις συναδέλφους ή άλλους επαγγελματίες

- Στα **παιδιά** η «κοινοποίηση» αυτή γίνεται σχεδόν σε καθημερινή βάση από τον/την εκπαιδευτικό
- Αντίστοιχα, ο/η εκπαιδευτικός ανταλλάσσει πληροφορίες για τη μάθηση του παιδιού με τους **γονείς και κηδεμόνες** είτε κατά τη διάρκεια των ολιγόλεπτων συναντήσεών τους, και κατά τη διάρκεια προγραμματισμένων συναντήσεων. Σε αυτές τις τελευταίες, ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει την οικογένεια με βάση τον **ατομικό φάκελο** του παιδιού. Εκτός από τον ατομικό φάκελο, ο/η εκπαιδευτικός συντάσσει και χορηγεί στους γονείς και κηδεμόνες **την Έκθεση Προόδου**, μια περιγραφική έκθεση της μάθησης και της ανάπτυξης του παιδιού τους.
- ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να μοιραστεί τα δεδομένα της αξιολόγησης με τους/τις **συνάδελφους** τους, των οποίων η διαφορετική οπτική και ερμηνεία μπορεί να εμπλουτίσει την εικόνα που έχει διαμορφώσει για τη μάθηση του παιδιού

Η έκθεση προόδου

- Η Έκθεση Προόδου αποτυπώνει το **μαθησιακό και αναπτυξιακό προφίλ** του κάθε παιδιού και την πρόοδό του κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.
- **Περιγράφει συνοπτικά** τις ικανότητες, τις δεξιότητες, τις γνώσεις, τα ενδιαφέροντα, τη στάση και συμπεριφορά του παιδιού και προσδιορίζει πώς μπορεί να ενισχυθεί η μάθηση και η ανάπτυξή του.
- Βασικός σκοπός της είναι η **γραφτή ενημέρωση της οικογένειας** για την πρόοδο του παιδιού τους και τις απαραίτητες ενέργειες που έχουν γίνει ή που μπορούν να γίνουν για περαιτέρω βελτίωση.
- Η Έκθεση Προόδου προτείνεται να συντάσσεται από τον/την εκπαιδευτικό ή τους/τις εκπαιδευτικούς της τάξης, στην περίπτωση που το Νηπιαγωγείο είναι ολοήμερο, **δύο φορές κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς** και να συνοδεύει την προφορική ενημέρωση της οικογένειας για την πρόοδο του παιδιού τους.

- δίνει έμφαση στην περιγραφή των ικανοτήτων και των κατακτήσεων του κάθε παιδιού και όχι τόσο στην καταγραφή των «προβλημάτων» και των «ελλείψεων» του.

Βασικές αρχές της προσέγγισης που δίνει έμφαση στις ικανότητες του παιδιού είναι:

- ✓ όλα τα παιδιά έχουν δυνατότητες και ικανότητες, ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους,
- ✓ τα παιδιά αναπτύσσονται σύμφωνα με τις δυνατότητες και τις ικανότητές τους,
- ✓ το πρόβλημα είναι το «πρόβλημα» - το παιδί δεν είναι το πρόβλημα,
- ✓ όταν τα παιδιά και οι ενήλικι (εκπαιδευτικοί και οικογένεια) αναγνωρίζουν και κατανοούν τις δυνατότητες του παιδιού, τότε η μάθηση και η ανάπτυξή του μπορούν να βελτιωθούν.

Η σύνταξη της Έκθεσης Προόδου

- Να στηρίζεται στην **επαγγελματική κρίση** του/της εκπαιδευτικού και να τεκμηριώνεται από αξιολογικά δεδομένα (π.χ. τα δεδομένα από την παρατήρηση και την καταγραφή, την αυτοαξιολόγηση, τον ατομικό φάκελο του παιδιού κ.λπ.).
- ☒ Να έχει **αφηγηματικό-περιγραφικό χαρακτήρα** και να συντάσσεται σε απλή και προσιτή γλώσσα, ώστε να είναι κατανοητή από τους γονείς και κηδεμόνες του παιδιού. Η εξειδικευμένη ορολογία θα πρέπει να αποφεύγεται. Στις περιπτώσεις που είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί, καλό είναι να αποσαφηνίζεται η σημασία της.
- Να περιγράφει με **σαφήνεια** και να δίνει επαρκείς και ουσιαστικές πληροφορίες για την πρόοδο και τα επιτεύγματα του παιδιού και για τις στρατηγικές που έχουν ήδη εφαρμοστεί ή μπορούν να εφαρμοστούν για την ενίσχυση της μάθησης και της ανά-πτυξής τους.
- ☒ Να εστιάζει στο τι μπορεί να κάνει το παιδί, πώς το κάνει αλλά και τι θα μπορούσε να κάνει με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού, **αποφεύγοντας στερεότυπες αξιολογικές κρίσεις** (π.χ. είναι επιθετικός, απείθαρχος κ.λπ.).

Η Έκθεση Προόδου στο Νηπιαγωγείο

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – Η ικανότητα του παιδιού να εκφράσει τις σκέψεις του, τις εμπειρίες του, τα συναισθήματά του με αυτοπεποίθηση και με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και για διαφορετικούς σκοπούς.

ΣΚΕΨΗ & ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ – Η ανάπτυξη της σκέψης του παιδιού και οι ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις που αναπτύσσει καθώς εξερευνά το περιβάλλον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Ημερομηνία

Ο/Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Ο/Η ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ/-Η ή Ο/Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/-ΝΤΡΙΑ

Η Έκθεση Προόδου στο Νηπιαγωγείο

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – Η ικανότητα του παιδιού να εκφράσει τις σκέψεις του, τις εμπειρίες του, τα συναισθήματά του με αυτοπεποίθηση και με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και για διαφορετικούς σκοπούς.

ΣΚΕΨΗ & ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ – Η ανάπτυξη της σκέψης του παιδιού και οι ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις που αναπτύσσει καθώς εξερευνά το περιβάλλον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Ημερομηνία

Ο/Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Ο/Η ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ/-Η ή Ο/Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/-ΝΤΡΙΑ

Παράδειγμα 1: Λευτέρης (5 1/2 ετών)

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ

Όνοματεπώνυμο παιδιού: Λευτέρης _____

Ημερομηνία γέννησης: _____

Έτος φοίτησης (προνήπιο ή νήπιο / Α' ή Β'): _____

Νηπιαγωγείο: _____

Τμήμα: _____

Όνοματεπώνυμο εκπαιδευτικών: _____

Η Έκθεση Προόδου παρουσιάζει συνοπτικά την πρόοδο της μάθησης και της ανάπτυξης ενός παιδιού κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Περιλαμβάνει πληροφορίες για κάθε μαθησιακό και αναπτυξιακό τομέα:

- 1) Ταυτότητα & Αυτονομία,
- 2) Κοινωνική Αλληλεπίδραση,
- 3) Επικοινωνία,
- 4) Σκέψη & Εξερεύνηση.

Τα στοιχεία αυτά πρέπει να περιλαμβάνονται σε κάθε Έκθεση Προόδου.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ & ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ – Η δόμηση της προσωπικής ταυτότητας και η ανάπτυξη της αυτονομίας του παιδιού.

Ο Λευτέρης μπορεί να επιλέξει μόνος του με τι θα ασχοληθεί κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Τις περισσότερες φορές παίζει με τους φίλους του στη γωνιά του οικοδομικού υλικού ή πηγαίνει στη γωνιά εικαστικών για να ζωγραφίσει. Μερικές φορές ασχολείται και με το δραματικό παιχνίδι και μπορεί να διαπραγματευτεί με τα άλλα παιδιά τον ρόλο που θα υποδυθεί (π.χ. του αρέσει να παίζει το παιδί της οικογένειας). Μπορεί να εκφράζει τα συναισθήματά του και να τα διαχειρίζεται (π.χ. όταν θυμώνει, μπορεί να εκφράσει τον θυμό του με λόγια). Φέτος διεκδικεί περισσότερο τα δικαιώματά του και δείχνει επιμονή όταν έχει να αντιμετωπίσει προκλήσεις. Μιλάει συχνά για τις εμπειρίες του σχετικά με την οικογένειά του (π.χ. αφηγείται πώς πέρασε το Σαββατοκύριακο με τους γονείς του και τον αδελφό του) και εκφράζει με άνεση τι του αρέσει και τι δεν του αρέσει. Μοιάζει να έχει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά για τις κατασκευές που φτιάχνει, τις ζωγραφιές του και τις εργασίες που ολοκληρώνει (π.χ. δεν σχίζει αυτή τη χρονιά τις ζωγραφιές του εάν δεν του αρέσουν). Ακολουθεί τους κανόνες της τάξης μας, περιμένει τη σειρά του, τακτοποιεί με προσοχή το υλικό και αναλαμβάνει πολύ συχνά τον ρόλο υπεύθυνου μιας ομάδας (π.χ. να μοιράσει υλικό στην ομάδα του).

Η περιγραφή σε κάθε μαθησιακό και αναπτυξιακό τομέα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις στάσεις και τις προδιαθέσεις του απέναντι στη μάθηση που αναπτύσσουν τα παιδιά κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Στηρίζεται στην ανάλυση των αξιολογικών δεδομένων που έχει συλλέξει ο/η εκπαιδευτικός με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης που προτείνει ο παρών Οδηγός.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ – Η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού και οι αλληλεπιδράσεις του με συνομηλίκους και ενήλικους.

Ο Λευτέρης είναι επικοινωνιακός. Έχει αναπτύξει φιλίες με πολλά παιδιά μέσα στην τάξη, μπορεί να παίζει και να συνεργαστεί κάθε μέρα και με διαφορετικά παιδιά και φαίνεται να νοιώθει αποδεκτός. Αποδέχεται τις περισσότερες φορές με ενθουσιασμό τις ιδέες των συμμαθητών/τριών του και συχνά επιβραβεύει τη δουλειά τους (π.χ. «Μου αρέσουν τα χρώματα που έχει το δέντρο που ζωγράφισες»). Σε συγκρουσιακές καταστάσεις είναι ικανός να επιλύσει λεκτικά τη διαφωνία του με άλλα παιδιά και εάν δεν τα καταφέρει ζητά τη βοήθειά μας. Συμμετέχει σε ομαδικές δραστηριότητες και ομαδικά παιχνίδια. Μπορεί να διακρίνει και να αντιμετωπίσει σωστές και λάθος συμπεριφορές. Από την αρχή της χρονιάς φαίνεται να τον απασχολεί η διαφορετικότητα των παιδιών που έχουμε στην τάξη μας και προσπαθεί να βρει τρόπους να τα πλησιάσει και να επικοινωνήσει μαζί τους.

Η περιγραφή ακολουθεί την προσέγγιση που εστιάζει στο τι είναι ικανό να κάνει το παιδί και όχι ποιες είναι οι ελλείψεις του.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – Η ικανότητα του παιδιού να επικοινωνεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και για διαφορετικούς σκοπούς.

Διαθέτει πολύ αναπτυγμένες δεξιότητες στην επικοινωνία. Έχει πολύ καλή άρθρωση, το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί είναι πλούσιο και περιέχει ασυνήθιστες λέξεις για την ηλικία του. Χρησιμοποιεί πολύπλοκες προτάσεις, του αρέσει να παίζει με τις λέξεις (π.χ. συχνά φτιάχνει στίχους με ομοιοκαταληξία) και μπορεί να κατανοεί τη σημασία ομόηχων λέξεων. Χρησιμοποιεί σωστά τους χρόνους και μπορεί να αφηγηθεί μια ιστορία με νόημα και λογική συνέχεια. Απολαμβάνει να «διαβάσει» βιβλία μόνος του ή με τους φίλους του στη γωνιά της βιβλιοθήκης. Γράφει σωστά το όνομά του και άλλες λέξεις όπως μπορεί και αναγνωρίζει τα ονόματα των φίλων του. Μπορεί να εκφράσει τα συναισθήματά του χρησιμοποιώντας μη λεκτικούς τρόπους επικοινωνίας (π.χ. ζωγραφική). Του αρέσει το ομαδικό τραγούδι και η παντομίμα. Είναι δημιουργικός και έχει φαντασία (π.χ. στη ζωγραφική, στο δραματικό παιχνίδι, στη δημιουργία ιστορίας).

Η περιγραφή για κάθε μαθησιακό και αναπτυξιακό τομέα δεν ξεπερνά τις 400 λέξεις.

ΣΚΕΨΗ & ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ – Η ανάπτυξη της σκέψης του παιδιού και οι ικανότητες, δεξιότητες και στάσεις που αναπτύσσει καθώς εξερευνά το περιβάλλον.

Ο Λευτέρης δείχνει ενδιαφέρον για πειράματα και διερευνήσεις. Δείχνει περιέργεια για μάθηση και συχνά διατυπώνει ερωτήματα. Με υποστήριξη μπορεί να επιλύει προβλήματα (π.χ. πώς θα φτιάξει μια γέφυρα στη γωνιά του οικοδομικού υλικού). Έχει πολύ καλή μνήμη και μπορεί να εφαρμόζει προηγούμενες γνώσεις σε νέες καταστάσεις και διαφορετικά πλαίσια (π.χ. χρησιμοποιεί τα υλικά στη γωνιά των εικαστικών με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους). Το διάστημα της προσοχής του είναι αρκετό για να ολοκληρώσει μια δραστηριότητα και σχεδόν πάντα δουλεύει με ενδιαφέρον για αυτό που κάνει. Μπορεί να ομαδοποιεί, να κάνει αντιστοιχήσεις, να αναγνωρίζει και να γράφει τους αριθμούς μέχρι το 10 και να χρησιμοποιεί τους αριθμούς στο παιχνίδι (π.χ. στο μαγαζάκι).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο Λευτέρης έχει χιούμορ και κοινωνικές δεξιότητες. Έχει ικανότητα να συνδέει προηγούμενες με νέες γνώσεις και καταπληκτική μνήμη. Είναι υπεύθυνο παιδί και δείχνει σεβασμό στα δικαιώματα και τις ανάγκες των άλλων. Του αρέσει να παίζει με το οικοδομικό υλικό, η ζωγραφική, το δραματικό παιχνίδι, να διαβάσει και να γράφει. Τον βοηθούν τα ενθαρρυντικά σχόλια για τις εργασίες του, να του επισημαίνονται οι ικανότητές του και να του υπενθυμίζονται τα επιτεύγματά του ώστε να ενισχύεται περισσότερο η αυτοπεποίθησή του.

Στις παρατηρήσεις επισημαίνονται τα θετικά στοιχεία της μάθησης και της ανάπτυξης του παιδιού και οι απαραίτητες στρατηγικές για την αντιμετώπιση τυχόν δυσκολιών.

Ημερομηνία:

- Πιο συγκεκριμένα, ο τομέας της **«Επικοινωνίας»** έχει άμεση και ιδιαίτερα στενή σχέση με μαθησιακά πεδία που αφορούν τη Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τις Τέχνες και τις Τ.Π.Ε.
- Ο τομέας **«Σκέψη και εξερεύνηση»** υποστηρίζεται από τις μαθησιακές περιοχές της Γλώσσας, των Μαθηματικών και των Φυσικών και Κοινωνικών Επιστημών ή αντίστοιχα της Μελέτης Περιβάλλοντος.
- Οι τομείς **«Ταυτότητα και αυτονομία»** και **«Κοινωνική αλληλεπίδραση»** υποστηρίζονται από τη μαθησιακή περιοχή «Προσωπική και Κοινωνική Ανάπτυξη» του συμπληρωματικού προς το ισχύον προγράμματος σπουδών (ΙΕΠ, 2014α)

Δίνεται η δυνατότητα στους/τις εκπαιδευτικούς να προσδιορίσουν τα δικά τους κριτήρια αξιολόγησης με βάση τα Προγράμματα Σπουδών.

Α. ΠΡΟΦΙΛ ΜΑΘΗΤΗ

ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> Μεθοδικότητα Παρατηρητικότητα Αποδοτικότητα Κριτική σκέψη Άλλο
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> Ενδιαφέρον για τη μάθηση Αυτοπεποίθηση Συμμετοχικότητα Επιμονή Άλλο
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> Με ομηλίκους Με εκπαιδευτικούς Με διοίκηση Άλλους
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> Ενδιαφέροντα Δημιουργικές ικανότητες Ταλέντα
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> Γνώσεις και δεξιότητες Δεξιότητες κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης Ψυχοκινητικές δεξιότητες

Β. ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> Κατανόηση προφορικού λόγου Παραγωγή προφορικού λόγου Κατανόηση γραπτού λόγου Παραγωγή γραπτού λόγου
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> Αναγνώριση μαθηματικών εννοιών Εκτέλεση τυπικών διαδικασιών (πράξεις, αναπαραστάσεις εννοιών/γεωμετρικών σχημάτων...) Επεξεργασία και επίλυση προβλήματος Αξιολόγηση αποτελεσμάτων και έλεγχος
ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης και μελέτης του περιβάλλοντος (ανθρωπογενούς, φυσικού, τεχνολογικού) Κατανόηση σχέσεων και αλληλεπιδράσεων στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

Γ. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτόνομης διαβίωσης και αυτοπροσδιορισμού (φροντίδα του εαυτού και του περιβάλλοντος, διατροφή, αυτοεξυπηρέτηση)
- Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και της ιδιότητας του πολίτη (λήψη αποφάσεων, κοινωνική προσαρμογή, θετική αυτοεικόνα)
- Ανάπτυξη και έκφραση συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω των τεχνών (εικαστικά, θεατρική αγωγή, μουσική)

Δ. ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Ολοκλήρωση θεμελιωδών προτύπων αδρής (βάδισμα, τρέξιμο, λάκτισμα, αναπηδήσεις, κλπ.) και λεπτής κινητικότητας (λεπτές χειρονομίες άκρων, χειρισμός αντικειμένων)
- Ανάπτυξη οπτικο-κινητικού συντονισμού σε δραστηριότητες αυτοεξυπηρέτησης, γραφής, παιχνιδιού, φυσικής αγωγής, σχολικών δραστηριοτήτων
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων συμμετοχής σε ασκήσεις, παιχνίδια, αθλητικές δραστηριότητες

Αξιολόγηση μαθητών/-τριών προσχολικής ηλικίας στην Ειδική Αγωγή

- Για τους μαθητές και μαθήτριες με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο νηπιαγωγείο η αξιολογική διαδικασία έχει τη μορφή **αρχικής διαγνωστικής αξιολόγησης, διαμορφωτικής και τελικής.**
- Η αξιολόγηση εφαρμόζεται ανάλογα με την περίπτωση
- α) από την Επιτροπή Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Ε.Δ.Ε.Α.Υ.), ως αρμόδιο όργανο για την εκπαιδευτική αξιολόγηση και υποστήριξη των μαθητών και της σχολικής κοινότητας και στην περίπτωση που το νήπιο δεν έχει παραπεμφθεί σε Κέντρο Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (Κ.Ε.Σ.Υ.),
- β) από το Κ.Ε.Σ.Υ, ως υπεύθυνο για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών, την έκδοση αξιολογικής έκθεσης για μαθητές με αναπηρίας ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την επαναξιολόγησή τους προκειμένου να συνταχθούν Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης, (Ν. 4547/2018, αρθ.2,7,11, Ν. 5614/2018, άρθ. 1.παρ.5.α, αρθ.3,4, Ν. 3699/2008,
- γ) από τον εκπαιδευτικό του τμήματος ένταξης (Τ.Ε.) ή παράλληλης στήριξης (Π.Σ.), ή του Ειδικού Νηπιαγωγείου ε συνεργασία με το Ειδικό επιστημονικό προσωπικό (Υ.Α. ΦΕΚ 449/2007, Υ.Α. ΦΕΚ. 2103/2017).
- Οι εκπαιδευτικοί των Ειδικών Νηπιαγωγείων, Τ.Ε. και Π.Σ. υποχρεούνται να συνεργάζονται με τις Ε.Δ.Ε.Α. Υ. και τα Κ.Ε.Σ.Υ στο πλαίσιο αξιολόγησης και αντίστοιχα οι Ε.Δ.Ε.Α.Υ. με τα Κ.Ε.Σ.Υ.
- Στην περίπτωση που οι μαθητές και μαθήτριες δεν φοιτούν σε Τ.Ε. ή δεν έχουν παραπεμφθεί στα Κ.Ε.Σ.Υ. και δεν υποστηρίζονται από τις Ε.Δ.Ε.Α.Υ. ή από εκπαιδευτικό Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, η αξιολόγηση υλοποιείται από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, όπως προβλέπεται για όλα τα νήπια στο ΔΕΠΠΣ (αρχική, διαμορφωτική και τελική).

Γενική εκτίμηση

βαθμός
ικανοποίησης –
στάση

Νηπιαγωγείο:

- η πλειονότητα των εκπ/κών δηλώνει ικανοποιημένη από τη συμμετοχή
- ένα ποσοστό τηρεί κριτική στάση, κυρίως λόγω της ανεπαρκούς δια ζώσης υποστήριξης και της περιορισμένης διάρκειας του προγράμματος
- οι εκπ/κοί φαίνεται να υιοθετούν τις βασικές θεωρητικές παραδοχές της Π.Α. όπως προτείνονται από το Ι.Ε.Π.

Η Αξιολόγηση της πιλοτικής εφαρμογής της περιγραφικής αξιολόγησης:

Συμπεράσματα & Προτάσεις

Οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται την Π.Α. ως :

- διαδικασία που βοηθά την/τον εκπαιδευτικό:
 - να κατανοήσει τη μάθηση και να την υποστηρίξει,
 - να αποτιμήσει την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών,
 - να εντοπίσει δυνατότητες και αδυναμίες,
 - να αναστοχαστεί για τις διδακτικές του πρακτικές,
 - να επικοινωνήσει πιο ουσιαστικά και να ενημερώσει τους γονείς.
- αλλαγή, καινοτομία, βελτίωση, ολοκληρωμένη εικόνα για τον μαθητή και τη μαθήτριά,
- ευκαιρία για αναστοχασμό, ανατροφοδότηση, καταγραφή μαθησιακής πορείας, δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκομένων,
- θετικό βήμα που προϋποθέτει κι άλλες αλλαγές
- **χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία.**

Η επίδραση της πιλοτικής εφαρμογής

Νηπιαγωγείο/ Δημοτικό:

- οι πιο σημαντικές αλλαγές καταγράφονται:
 - στην αξιολόγηση της μάθησης και της ανάπτυξης των μαθητών/-τριών,
 - στη συνεργασία τους με τους/τις συναδέλφους τους,
- επηρέασε λιγότερο:
 - τις διδακτικές πρακτικές,
 - τη μάθηση και ανάπτυξη των παιδιών,
 - τη συνεργασία με τους γονείς και
 - τη συμμετοχή των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τα οφέλη από την εφαρμογή της Π.Α. :

μαθητές -
μαθήτριες

- ενισχύθηκε
 - η συλλογική τους δράση και η συνεργασία με τους συμμαθητές,
 - η αυτοπεποίθησή τους,
 - η εμπλοκή τους στις διαδικασίες της μάθησης,
 - η κατανόηση των δυνατοτήτων και των αδυναμιών τους.

εκπαιδευτικοί

- ενισχύθηκε αναστοχασμός τους για την αξιολόγηση,
- συνέβαλε στην παροχή στοχευμένης ανατροφοδότησης στους/τις μαθητές/-τριες και λεπτομερούς και τεκμηριωμένης ενημέρωσης στους γονείς/κηδεμόνες τους.

Με τα λόγια των εκπαιδευτικών ...

Θεωρώ ως πολύ θετικό το γεγονός, ότι η διαδικασία εστιάζει στα θετικά βήματα των μαθητών, στις δεξιότητές τους, αξιοποιώντας τις και όχι στα αδύνατα σημεία τους.

Είναι μία θετική διαδικασία που ενισχύει την αυτοεκτίμηση του μαθητή που αποκτά με αυτόν τον τρόπο και ο ίδιος μία θετική στάση καθώς και ενδιαφέρον απέναντι στη μάθηση μαθαίνει να αξιολογεί και να ελέγχει τον εαυτό του, μέχρι που οδηγείται στην αυτορρύθμιση.

αλλά

Η όλη διαδικασία είναι χρονοβόρα και υπερβαίνει το εργασιακό ωράριο των εκπαιδευτικών, ενώ η "υποχρέωση" της αξιολόγησης απαιτεί πολλές φορές διακοπή της ροής διδασκαλίας και εργαλεία. Τα παραπάνω αποθαρρύνουν τους εκπαιδευτικούς και πρέπει να ληφθούν υπόψη, ειδικά στο νηπιαγωγείο που ο/η εκπαιδευτικός βρίσκεται μέσα στην τάξη καθ' όλη την ώρα λειτουργίας του σχολείου.

Υποστηρικτικό Υλικό

Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι:

- ήταν πολύτιμο βοήθημα στην εφαρμογή της Π.Α.
- συνέβαλε στην κατανόηση του θεωρητικού πλαισίου και της αξιοποίησης των μεθόδων αξιολόγησης

προτείνουν την αναμόρφωσή του και τον εμπλουτισμό του με περισσότερα διδακτικά σενάρια

Κριτήρια

Οι εκπαιδευτικοί:

- αποτιμούν σε γενικές γραμμές **θετικά** την καταλληλότητα των κριτηρίων
- επισημαίνουν όμως την αναγκαιότητα:

εμπλουτισμού τους
σε συγκεκριμένους
τομείς
(Νηπιαγωγείο)

Έκθεση Προόδου

Νηπιαγωγείο

Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών:

- την θεωρεί αναγκαία για την αξιολόγηση της μάθησης και της ανάπτυξης
- αξιολογεί θετικά τη λειτουργικότητα του εντύπου
- θεωρεί ότι μπορεί να βοηθήσει τους γονείς/κηδεμόνες να ενημερωθούν για την πρόοδο του παιδιού τους
- θεωρεί τη σύνταξή της μία από τις σημαντικότερες δυσκολίες που αντιμετώπισαν (εξωδιδασκτικός χρόνος - ανεπαρκής υποστήριξη για την αξιοποίηση των αξιολογικών δεδομένων και τη διατύπωση των αξιολογικών κρίσεων)

Ένας αριθμός εκπαιδευτικών προτείνει την αντικατάσταση της περιγραφικής μορφής έκφρασης της αξιολογικής κρίσης (ελεύθερο κείμενο) από διαβαθμισμένες κλίμακες και την επίδοση της Έκθεσης μόνο στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Δυσκολίες στην εφαρμογή της Π.Α.

Σε όλες τις
βαθμίδες

- ο απαιτούμενος εξωδιδακτικός χρόνος
- η συλλογή και καταγραφή δεδομένων κατά την ώρα της διδασκαλίας
- η ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων
- η σύνταξη της Έκθεσης Προόδου (ιδιαίτερα στο Γυμνάσιο)

Προτάσεις των εκπαιδευτικών

- ✓ παροχή εξειδικευμένης, δια ζώσης επιμόρφωσης
- ✓ σταδιακή εφαρμογή της Περιγραφικής Αξιολόγησης
- ✓ απλούστευση της αξιολογικής διαδικασίας με στόχο τη μείωση του φόρτου εργασίας για τον/την εκπαιδευτικό
- ✓ αναμόρφωση και εμπλουτισμός του υποστηρικτικού υλικού
- ✓ προσαρμογή του πλαισίου για τα ολιγόωρα μαθήματα
- ✓ αναμόρφωση Αναλυτικών Προγραμμάτων και θεσμικού πλαισίου για την αξιολόγηση της μάθησης

